

SPOMINSKA PLOŠČA OB 500-LETNICI REFORMACIJE V LJUBLJANI

Na pobudo Evangeličanske cerkve AV naj bi bila ob 500-letnici reformacije ob prenovi Gosposvetske ceste v središču Ljubljane v tlak pred evangeličansko cerkvijo Primoža Trubarja umeščena velika spominska plošča. Ker se je prenova ceste zavlekla, je bila trojezična plošča »v hvala-
ležen spomin ob 500-letnici reformacije« postavljena šele v drugi polovici leta 2018.

Napis na plošči spominja na začetke in ključne dosežke slovenske reformacije in se glasi:

Besede MARTINA LUTHRA (1483–1546)

so v 16. stoletju odmevale tudi v Ljubljani in slovenskih deželah. Njegova zahteva, da se Evangelij oznanja, bere in posluša v ljudskem jeziku, je spodbudila nastanek »Cerkve Božje slovenskega jezika« (Trubar). Zanj in za ljudi tega jezika so slovenski protestanti Primož Trubar, Adam Bohorič in Jurij Dalmatin napisali prvi katekizem in abecednik (1550), slovnico, cerkveni red in prevedli celotno Biblijo (1584). Pri tem so jih podpirali nemški protestanti doma in v nemških deželah. V času reformacije ustvarjeni knjižni jezik je imel kasneje ključno vlogo pri oblikovanju slovenske narodne zavesti.

Slovenskemu besedilu sta dodana prevoda v nemščino in angleščino. Prevod besedila v nemščino je izraz spoštovanja do Luthra in nemških podpornikov slovenske reformacije pa tudi dejstva, da je bil v 16. stolet-

Die Worte Martin Luthers (1483-1546)

hallten auch in Ljubljana und allen slowenischen Provinzen wider. Sein Aufruf, das Evangelium in der Volkssprache zu verkündigen, zu lesen und zu hören, leitete die Gründung der „Kirche Gottes der slowenischen Sprache“ (Cerkva Božja slovenskega jezika) in die Wege. Für diese sowie für die Menschen dieser Sprache schrieben die slowenischen Protestanten Primož Trubar, Adam Bohorič und Jurij Dalmatin 1550 den ersten Katechismus und das Abecedarium, eine Grammatik sowie die Kirchenordnung und übersetzten 1584 die gesamte Bibel. Dabei wurden sie von deutschen Protestanten unterstützt. Während der Reformation wurde somit die Schriftsprache geschaffen, der bei der Formung des slowenischen nationalen Bewusstseins eine Schlüsselrolle zuzuschreiben.

Besede MARTINA LUTHERA (1483-1546)

so v 16. stoletju odmevale tudi v Ljubljani in slovenskih deželah. Njegova zahteva, da se evangelij oznanja, bere in posluša v ljudskem jeziku, je spodbudila nastanek cerkve Božje slovenskega jezika (Trubar). Zanj in za ljudi tega jezika so slovenski protestanti pramož Trubar, Adam Bohorič in Jurij Dalmatin napisali prvi katehizem in abecedarij (1550), slovnico, cerkveni red in predel celotno Biblijo (1584). Pri tem so jih podpirali tudi nemški protestanti doma in v nemških deželah. V času reformacije ustvarjeni knjižni jezik je imel kasneje ključno vlogo pri oblikovanju slovenske narodne zavesti.

In the 16th century

The words of Martin Luther (1483-1546) also

resounded in Ljubljana and across all Slovenian regions. His demand that the Gospel be preached, read and heard in the language of the people evoked the phrase "Church of God in the Slovenian language". In 1550, the Slovenian Protestants Primož Trubar, Adam Bohorič and Jurij Dalmatin wrote the first catechism and textbook, rules of grammar and religious order for the church and the people of that language, and in 1584 translated the entire Bible. They were supported in their efforts by German Protestants. The written language was developed during the Reformation and played a key role in the formulation of the Slovenian national consciousness.

Prevedeno leta 2016 v slovensko jezikovno
območje Ljubljana in Slovenija

ju v Ljubljani velik delež nemško govorečih prebivalcev. Ohranjeni dokumenti ljubljanske luteranske cerkvene občine govore o dveh tretjinah slovenskih in eni tretjini nemških vernikov (*Stati inu obstatu* 23-24/2016). Večina prebivalcev Ljubljane je bila v drugi polovici tega stoletja evangeličanske veroizpovedi. Za prevod v angleščino govori že dejstvo, da je bila Ljubljana v jubilejnem letu 2017 uvrščena v seznam pomembnih evropskih »reformacijskih mest« in kot taka predstavljena v jubilejni publikaciji *Europa reformata* (glej *Stati inu obstatu* 27/2018).

Umestitev spominske plošče na Gosposvetski cesti vsebuje tudi prostorsko simboliko. Gosposvetska cesta je namreč podaljšek Celovške ceste, mestne vpadnice, ki v mesto pripelje poti, ki so tradicionalno vodile iz nemških dežel preko Karavank na Kranjsko in naprej proti Sredozemlju ter Balkanu. Spominska plošča z Martinom Luthrom, sama cerkev, poimenovana po Primožu Trubarju, ter z njo povezan Park slovenske reformacije z diskretnim spomenikom prvim (protestantskim) slovenskim piscem in tiskarjem tako tvorijo simbolno središče sodobne »protestantske Ljubljane«. V bližini, pred vstopom v Tivolski park, stoji spomenik/kip Primoža Trubarja, postavljen ob 400-letnici njegovega rojstva; kip stoji na enem koncu transverzale – Cankarjeva cesta in Čopova ulica –, ki se na drugem koncu začinja s spomenikom Francetu Prešernu na Prešernovem trgu in ki tako prostorsko simbolno povezuje začetnika slovenskega knjižnega jezika z dvema simbolnima vrhovoma tega jezika, s Prešernom in Cankarjem.

Avtor slovenskega napisa na plošči je prof. dr. Marko Kerševan. Pri zasnovi projekta in usklajevanju z Mestno občino Ljubljana, ki je ploščo postavila, je sodeloval podžupan prof. dr. Janez Koželj. Obeležje je delo arhitekturnega ateljeja Medprostor, ploščo je izdelala Livarna umetnin Roman Kamšek.